

פרגולה למצוות סוכה

חלק א – שימוש בקירווי הפרגולה כסכך

עשויה לצל

הגמרא מביאה הגדרה לסוכה שנעשתה 'כהלכתה' והוא 'שעשאה לצל'

1. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ח עמוד ב

תנו רבנן: גנב"ך; סוכת גוים, סוכת נשים, סוכת בהמה, סוכת כותים, סוכה מכל מקום - כשרה, ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה. מאי כהלכתה? - אמר רב חסדא: והוא שעשאה לצל.

רש"י מביא דוגמא לסוכה שלא נעשתה לשם צל ופסולה כשעשאה לשם צניעות

2. רש"י מסכת סוכה דף ח עמוד ב

מאי כהלכתה - מאי אתא לאשמועינן דאילו שתהא צלחה מרובה מחמתה, ובדבר שכשר לסכך בו - פשיטא, אטו משום דריעא במילי אחרנייתא, שלא נעשית לשם סוכה, תתכשר אף בפסולות?

אמר רב חסדא - האי כהלכתה דקאמר - הוא שמסוככת יפה, דמוכחא מלתא שעשייתה הראשונה לצל היתה ולא לצניעות בעלמא (כגון להסתיר עצמו מהשכנים בקומה העליונה), דאף על גב דסוכה לשם חג לא בעינן - לשם סוכה בעינן, ולצל הוא דמיקריא סוכה, שסוככת מן החורב.

הביכורי יעקב מסביר שפסול סוכה שנעשתה לדירה הוא פסול מהתורה

3. ביכורי יעקב סימן תרלה ס"ק א

(א) לצל. לאפוקי היכי דעשאה רק לצניעות בעלמא ולא להגן משרב ושמשי. ועיין במג"א (ס"ק א), שבין אם עשאה לצניעות בעלמא ובין שסככה לשם אוצר ודירה, אפילו מטר יכול לירד לתוכה, פסולה מן התורה ואסור לברך בתוכה אפילו אין לו סוכה אחרת.

המשנ"ב מביא דוגמאות נוספות לפסול שנעשתה למגורים קבועים או כמחסן

4. משנה ברורה סימן תרלה ס"ק א

(א) שתהיה עשויה לצל - דאע"ג דסוכה לשם חג לא בעינן לשם סוכה בעינן כדכתיב חג הסוכות תעשה כלומר תעשה לשם סוכה להגין תחת צילה דבשביל צל הוא דמקריא סוכה שסוככת מן החורב

ולאפוקי אם עושה אותה לצניעות בעלמא להשתמש שם לפעמים שלא יראו אותו או לדור בה כל השנה או לאוצר דזה אינה בכלל סוכה

תיקון סכך שלא נעשה לצל

הכשר במציאות שאין כיסוי לסכך

במשנה מובאים שני פירושים להכשר קירווי שלא הונח לשם סכך 'קפוק' ו'ניטיל' אחת מבינתים'

5. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף טו עמוד א

משנה. תקרה שאין עליה מעזיבה... בית הלל אומרים: מפפקא סוכך ומנענע את סוכך או נוטל אחת מבינתים ואינו לריך לפפקא, דכהני סגי, דאיכא עשיה מעליא.

6. רא"ש מסכת סוכה פרק א סימן כט

מפפקא את כולו שמסיר את המסמרים שהיו קבועים בהן ואפילו הן רחבים ארבע או נוטל אחת מבינתים בין כל אחת נוטל אחת ומניח פסל במקומו.

השו"ע פסק כרא"ש שדי בהסרת המסמרים

7. שולחן ערוך הלכות סוכה סימן תרלא סעיף ט

בית המקרה בנסרים שאין עליהם מעזיבה (פירוש טיט וצורות שמימיין עליהם) ובא להכשירו לשם סוכה (ולכן לא יועיל שיחדש בה משהו), די בזה שיסיר כל המסמרים לשם עשיית סוכה, או שיטול מבין שני נסרים אחד ויתן סכך כשר במקומו וכולה כשרה משנ"ב בו: מותר לישב אפילו תחת הנסרים דכיון שעשה מעשה מיתכשר גם שם.

המשנ"ב חשב לשיטת רש"י שלא די לעקור את המסמרים אלא יש לנענע את כולם

8. משנה ברורה סימן תרלא ס"ק כד

(כד) כל המסמרים וכו' - הוא לשון הרא"ש והטור וברש"י איתא שותר את כולן ומנענע לשם סוכה ובפ"י המשנה להרמב"ם איתא ג"כ בזה הלשון מפפקא פ"י שיעקור אותן ממקומן מן מסמרים התקועין בהן וכן הרע"ב ובאור זרוע העתיק ג"כ כרש"י מכל הלין משמע דצריך לנענע את כל הנסרים:

במציאות שיש כיסוי לסכך

השו"ע פסק כבעל העיטור (הלכות סוכה דף פג טו ג) שהסרה של רעפים (או של סנטר בימינו) שנמצא על סכך כשר די בה להכשירו את העצים שתחתיה לסכך אע"פ שמתחילה לא הונחו לשם צל

9. שולחן ערוך הלכות סוכה סימן תרכו סעיף ג

העושה סוכה למטה בבית, תחת הגג שהסירו הרעפים, אף על פי שנשארו עדיין הרעפים הדקים שהרעפים מונחים עליהם, כשרה כלומר ולא נחשבים כסכך פסול שאסור את הסוכה שתחתיו כגון שהיתה תחת האילן וכו' כ"כ הגרמ"א בהלכות חגים (נ מה)

המשנ"ב לאחר שהסביר דעת השו"ע מביא שיש מחמירין וסבורים שאין הסכך נכשר בהרמת הרעפים וממילא הוא נשאר בפסולו ואפילו הניחו בסוכה למטה סכך כשר נפסל בסכך הפסול שכנגדו למעלה

10. משנה ברורה סימן תרכו ס"ק יז

אפילו לישב תחת העצים עצמן... כיון שעשה מעשה והסיר הרעפים לשם עשיית סוכה לצל הרי זה כאלו עשה מעשה בגוף העצים והתקנים לשם סוכה ונתכשרו (וכעין מה שהתיר לעיל בהסרת המסמרים. ב"י)

...ויש מאחרונים שמחמירין בזה וסבורים שהסכך נשאר פסול וסוברין דבכל גווני בעינן שאפילו אם ינטל מהסכך הכשר שלמטה בבית החלק ש- נגד העצים ישאר צילתה מרובה מחמתה כלומר שהעצים הפסולים יהיו חמתה מרובה מצילתה.

שימוש כדירה בעשאה לשם צל

הגמרא אוסרת שימוש במקום שגרים בו באופן שרוב תשמישו וסעדו שם. לדעת רש"י הטעם שלא ניכר שיושב לשם חג אף על פי שעשאה לשם צל

11. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ח עמוד ב

אמר רבי לוי משום רבי מאיר: שתי סוכות של יוצרים זו לפניו מזו צפניו הוא דכ ומנעי קדויותיו, וכחילתנה הוא עושה מלכתו, ומנעי קדויותיו למכור, הפנימית אינה סוכה ולא מניכר מלכת דלשם סוכה הוא דכ, והא כל ימות השנה דייר בהם, ויבד תשמעו וסעודתו ונעינתו שם, וחייבת במזוזה, והחיצונה סוכה ויולא זה ידי חובתו, ואין לריך לסותחה ולעשותה לשם חג, כבית הלל, ומשום היכילא דמלוה ליכא למוסר, דכיון דכולה שתא לאו הכא דייר, והשתא דייר בה - איכא היכילא, ופטורה מן המזוזה לעולם, דלאו דייה היא, שאינה עשויה חלל ללכת ולכא דרך שם, ולהכניס שם תגרים. ואמאי? תהוי חיצונה כבית שער הפנימית, ותתחייב במזוזה! - משום דלא קביע לא ז ולא ז דכ קבוע, ואין הפנימית חשונה להיות לה בית שער.

המשנ"ב כותב שהחידוש הוא לכתחילה ואינו מעכב

18. משנה ברורה סימן תרלו ס"ק ד

(ד) ובלבד שיחדש וכו' - היינו לכתחילה ולמצוה בעלמא כדי שלא יבואו להתיר אפילו עשאה מתחלה לשם דירה דאז פסול מדאורייתא.

הכה"ח מביא להחמיר בדיעבד מגאונים ואחרונים ומכריע שלא יברך בסוכה ישנה אם לא חידש בה דבר

19. כף החיים סימן תרלו אות ו'

...מיהו דעת הבגדי ישע כדברי הא"ר דבלא חידוש פסולה יעו"ש וכן בס' בית השואבה או' ב' ואו' ג' האריך בענין זה וסיים כיון דהשה"ל ובס' התניא כתבו בשם הגאונים רבי' נטוראי ורב יהודאי דבלא חידוש פסולה פשיטא דיש לחוש לסברת הגאונים ולהחמיר יעו"ש. נמצא דדבר זה לא נפיק מפלוגתא וע"כ נראה דאם שגג או נאנס ולא חידש בה דבר ולא אפשר באחרת יש לאכיל בה בלא ברכה משום סב"ל:

חיבור הסכך במסמרים

המשנה אסרת מדין תורה סוכה הגבוהה מעשרים אמה משום שדרך לעשות כן רק בדירת קבע והסוכה היא דירת ארעי. ואמנם כשעושה סוכה בגובה הנכון יכול לעשות המחיצות שלה גם בברזל.

20. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ב עמוד א

משנה./ סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה - פסולה

רבא אמר: מהכא בסכת תשבו שבעת ימים. אמרה תורה: כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. עד עשרים אמה - אדם עושה דירתו דירת עראי, למעלה מעשרים אמה - אין אדם עושה דירתו דירת עראי, אלא דירת קבע.

אמר ליה אביי: אלא מעתה, עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גבן - הכי נמי דלא הוי סוכה?

אמר ליה, הכי קאמינא לך: עד עשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת עראי, כי עביד ליה דירת קבע - נמי נפיק. למעלה מעשרים אמה, דאדם עושה דירתו דירת קבע, כי עביד ליה דירת עראי - נמי לא נפיק.

התוספות לומד שהיתר מחיצות של ברזל הוא דווקא במחיצה אמנם הסכך צריך להיות במהותו ארעי וממילא אם חיבר הסכך המסמרים הוא פסול

21. תוספות מסכת סוכה דף ב עמוד א

כי עביד ליה דירת קבע שפיר דמי - דאע"ג דיש לפרש קרא בדירה שאינה ראויה אלא לשבעה למעוטי קבע משמע ליה קרא דאתא לשיעורא לאורווי לך מדת גובהה כלו' בסוכה שאפשר לעשות עראי

וא"ת וכיון דלא חיישינן אלא שתהא ראויה לעשותה עראי ואף על פי שעושה אותה קבע א"כ אמאי אמר (תענית דף ב.) גשמים סימן קללה בחג והלא יכול לקבוע הנסרים במסמרים שלא ירדו גשמים בסוכה

וי"ל דנהי דלא חיישינן בדפנות אי עביד להו קבע מ"מ בסככה שעיקר הסוכה על שם הסכך לא מיתכשרה עד דעביד לה עראי ומה"ט נמי ניהא לרבי זירא דדריש מדכת' וסוכה תהיה לצל הא כת' נמי מזרם וממטר וניבעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קבע.

אמנם לר"ן הפנימית פסולה מן התורה כיון שלא נעשתה לשם צל אלא לשם דירה ומשמע לשיטתו שאין איסור דרבנן במגורים בסוכה שעשאה לשם צל

12. ר"ן (על הרי"ף) מסכת סוכה דף ד עמוד א

הפנימית אינה סוכה. אם בא לישב בתוכה בחג לשם סוכה אינה סוכה משום דעבידא לדירה והויה לה כבית ואיכא משום תעשה ולא מן העשוי כלומר ולא מדבר העשוי לאוצר ולדירה ולא לצל כדארמין בסמוך והוא שעשויה לצל ולא לאוצר ודירה:

השו"ע כתב כרש"י שיש איסור דרבנן בסוכה שדר בה כל השנה. ולפי זה יאסור דווקא כשורב תשמישו וסעדו שם ולא כשיותא בה מדי פעם לקפה

13. שולחן ערוך הלכות סוכה סימן תרלו סעיף ב

יוצר כלי חרש שיש לו ב' סוכות זו לפנים מזו ועושה קדירותיו בפנימית ומזכרם בחיצונה, הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה אינו ניכר שדר בה לשם מצוה; והחיצונה יוצא בה, שהרי אינו דר בה כל השנה.

חידוש - סוכה שנעשתה לצל לפני זמן רב

נחלקו התנאים בכשרות סוכה שנעשתה לשם צל יותר מל' יום קודם החג ולדעת ב"ה כשרה אם מחדש בה דבר בסכך

14. תלמוד ירושלמי מסכת סוכה פרק א הלכה ב

[דף ד עמוד ב] מתני' סוכה הישנה בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין איזו היא הישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם החג אפי' מתחילת השנה כשירה: גמ' תני לנ"ה זמנאי צריך לחדש בה דבר. חברייא אמרו טפח ר' יוסה אומר כל שהוא. מ"ד כל שהיא ובלבד על פני כולה.

הריטב"א כתב שיכול לחדש גם באחד הדפנות החיוניות לסוכה והובא במשנ"ב

15. חדושי הריטב"א מסכת סוכה דף מו עמוד א

היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש בה דבר. פי' בסכך או בדפנות הצריכות לה לעכב. (כגון דופן שלישי שעה"צ תרלו ז)

השו"ע מביא את חיוב החידוש להלכה. ודווקא שעשאה סתם לצל מתיישנת בל' יום אבל כשעשאה לסוכה מתיישנת רק לאחר שנה.

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלו סעיף א

סוכה ישנה, דהיינו שעשאה קודם שיכנסו שלשים יום שלפני החג, כשרה ובלבד שיחדש בה דבר עתה בגופה לשם החג, ואפילו בטפח על טפח סגי אם הוא במקום אחד; ואם החידוש על פני כולה, סגי אפילו כל דהו;

ואם עשאה לשם החג, אפילו מתחלת השנה, כשרה בלא חדוש. משנ"ב ז: וסוכה העומדת משנה לשנה אף דמתחלה עשאה לשם החג כיון שעבר החג הרי בטלה העשיה וכמו שכתב המ"א בסימן תרל"ח סק"ב ואף על גב דכשרה היא שהרי נעשה מתחלה לשם צל העשיה שהיתה לשם החג נבטלה וע"כ צריך לחדש בה דבר:

האם החידוש מעכב

הבית יוסף מביא מחלוקת ראשונים האם החידוש מעכב גם בדיעבד

17. בית יוסף אורח חיים סימן תרלו אות א ד"ה סוכה ישנה

ומדברי כולם משמע דהא דמצריך בירושלמי לחדש בה דבר לעיכובא הוא אבל הר"ן (שם) כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למצוה מן המובחר:

עירנו וצוה להסיר המסמרות מן הסכך. הודיענו טעמו. אי משום שמקבלין טומאה ואי משום כך מאי שנא משפודין של ברזל? שאם יש ריוח ביניהן כמותן כשרה.

תשובה אותו חכם אסר לא מאותו טעם שאמרת אסר. שאותן המסמרות אין פוסלין את הסכך המרובה מהן מדיו קבלת טומאה. ואולי אסר מפני מה שאסר אחד מרבתי ז"ל. דכיון שהנסרים תקועים במסמרות הרי כל הנסרים כנסר אחד רחב ארבעה ויש בו משום גזרת תקרה ויש שנחלקו עליו. ואתה הנח להן כיון שנהגו שאף על פי שאינן נביאים בני נביאים הם.

המג"א מסביר את דברי הרשב"א דווקא באופן שנקבעו קודם שהונחו על גג הסוכה

28. מגן אברהם סימן תרכ"ו

וא"ל דה"ל העצים קבועים על הגג וצטרפו יחד להיות סכך ארבעה שפסול דזה פשוט דלא אמרינן שמצטרפין אלא כשחברן כא' קודם שהניחן שם משא"כ כשקבען בכותל. וכ"מ סי' תרל"א ס"ט דכשנוטל א' מבנתים אף על פי שאשר הנסרים קבועים אין מצטרפין.

האבני נזר מבין ברשב"א שהכריע כמתירים. והטעם כיון שיורדים הגשמים בין הנסרים לא שייך גזירת תקרה

29. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן תעג

האבני נזר נשאל במסגרת עין בת אמה או שניים שבתוכה מודבקים קנים, האם ניתן להניח אותם סכך. (ה) אך אם נדבקים הקנים בהסובב ונעשין גוף אחד. דזה יש לדמות לתשובת הרשב"א סימן רי"ג בסוכה העשוי' מנסרים שאין ברחבם ארבעה רק שקבועים במסמרות אף שהפסק ביניהם. חכם אחד פסל משום שמחוברים במסמרות חשובים כגוף אחד. וכל שכן בזה שאין חלל ביניהם. אך הרשב"א לא החליט לאיסור. ואמר שאם נהגו היתר יחזיקו במנהגם. וגם בנידון דידן אף שאין חלל נראה. מכל מקום הרי הגשמים יורדים בין הקנים.

ובאמת בגמרא לא מצינו רק בנסרים שהנסרים בעצמם מגינים היטב מגשמים. ... אבל זה אף שהטבלא גוף אחד. הלא הטבלא אין מגין מגשמים אפילו תחתיו. שגשמים יורדים בין הקנים ואין דומה בעצמותה לתקרה.

שבט הלוי דן האם חשש הרשב"א קיים בסכך לצנח דוחה שכיון שהמחצלת מתקפלת לא שייך כזירת נסרים. ולשיטה זו משמע שרשת עץ תהיה אסורה.

30. שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן עד

וידידי הגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א חשש עוד חשש דאולי דומה להמבואר בב"י סי' תרכ"ט דכיון דהנסרים תקועים הרי כל הנסרים כנסר אחד רחב ויש בהם גזרת תקרה, וחושש הה"ג הנ"ל דכיון דהם דבוקים ע"י האריגה הרי נעשו כנסר אחד רחב ויש לדון משום פסול רחב ד', - איברא לדידי דוקא חשש זה לא נראה לי כיון דלא נעשה שטח אחד ע"י החבור דהא מתפקל כמו דבר רך ואין זה בגדר גזרת נסר

הקפדה על סדר העשייה

השו"ע על פי המשנה אסר לעשות סוכה על ידי חפירה בערימת גדיש כיון שהערימה לא הונחה שם מתחילה לשם צל

31. שולחן ערוך הלכות סוכה סימן תרלה סעיף א

החוטט בגדיש ועשהו סוכה, אינה סוכה, שהרי לא עומד גדיש זה לצל (ומה שעושה אח"כ הוי תעשה ולא מן העשוי)...

בשעה"צ הביא את דברי התוספות והסביר שפסול זה הוא מהתורה

22. שער הציון סימן תרל"ג ס"ק ו

(ו) גמרא. וכתבו התוספות והר"ן דכל זה בדפנות, אבל בסכך, שעיקר הסוכה על שם הסכך, לא מתכשרא מן התורה עד דעביד לה ארעי, דהיינו, שלא יקבע הנסרים של הסכך במסמרים: (וכ"כ מג"א תרכ"ב בשם אגודה. א"ר תרכ"ט טו. ערוה"ש תרכ"ט לב)

הבית יוסף מביא במירוש מתרומת הדשן שחיבור במסמרים אינו מוסל את הסכך

23. בית יוסף אורח חיים סימן תרכ

כתוב בתרומת הדשן (סי' פט) תלוש ולבסוף חיברו כגון קורות הבתים המחוברים במסמרים לכתלי הבית יראה דכשר הוא וכן מוכיחות ההלכות בפרק קמא דסוכה (טו.) גבי מפפקק או נוטל אחת מבנתים

ר' שלמה קלוגר מסביר שאין כאן מחלוקת אלא גם התוספות כוונתם שהקרישים מחוברים באופן שאין גשמים נכנסים לסוכה

24. שו"ת האלף לך שלמה חלק אורח חיים סימן שסו

ומה שהעיר על מה שמשמע מדברי המג"א וכן הביא הב"י שמותר לקבוע הסכך במסמרים והק' מתוס' פ"ק דסוכה דכתבו דבסכך בעינן עראי ממש וכ' שהוא פליאה נשגבה ולדעתי אין התחלה כלל דודאי הכונה כמ"ש ר"מ אח"כ דכונת התוס' דבלא יוכלו גשמים לרדת שם זה הוי קבע ואני מוסיף עליו דודאי אף אם לא יוכלו גשמים לרדת שם כשרה דהרי מבואר בש"ע דמעובה כמו בית כשרה רק כונת התוס' היכא דהוי תרתי דמטר א"י לירד גם הוי קבוע במסמרים זה הוי קבע אבל בחד מנייהו אם המטר יכול לירד או אף בא"י המטר לירד רק דאינו קבוע במסמרים כשרה וזה לא הוי קבע.

גזירת תקרה ומחצלות

השו"ע מביא איסור דרבנן לסכך בנסרים רחבים ארבעה טפחים. והמנהג שלא לסכך בנסרים כלל

25. שולחן ערוך הלכות סוכה סימן תרכט סעיף יח

וכן אסרו לסכך בנסרים שרחבן ארבעה, אפילו הפכך על צדן שאין בהם ארבעה; ואם אין ברחבן ארבעה, כשרים, אפילו הם משופים שדומים לכלים, ונהגו שלא לסכך בהם כלל.

אולם בנסרים עד טפח נהגו לסכך (הליכות שלמה ח.ג. חו"ע עמ' ל')

וכשאין סכך אחר כתב המשנ"ב לסכך בנסרים רחבים והסתפק לגבי הברכה

26. משנה ברורה סימן תרכט ס"ק ג

(ג) כלל - כתבו הפוסקים דבשעת הדחק שאין להם במה לסכך מסככין בנסרים אפילו כשיש בהן ד' טפחים וה"ה בכל דבר שאסרו חכמים משום גזירה. אכן לענין ברכה יש דיעות בפוסקים עיין לקמן סימן תרמ"ט ס"ו ובחיודשי הרשב"א בענינינו דעתו נוטה דיכול לברך:

רשת עץ - הרשב"א חשש בשם מורו שמוטות עץ דקים המחוברים במסמרים למסגרת ברווחים קטנים ביניהם, מצטרפים יחד להחשב כנסר הגדול מארבעה טפחים ונאסרים. וסיים להניח לנוהגים כך.

27. שו"ת הרשב"א חלק א סימן ריג

שאלת סכך סוכה העשוי מנסרים שאין ברחבן אלא טפח. והם תקועים במסמרות של ברזל והם משולבין כשליבת הסולם ואין בפתח השליבה שלושה טפחים. ובהג' מכסין אותן בהדס ובערבה. אם פוסלין את הסכך מחמת המסמרות? לפי ששמעתי בשם אחד גדול שנתאכסן בבית אחד מבני

במקום אחד המשנ"ב כתב טעור שאין אומרים לבוד להחמיר

36. משנה ברורה סימן תרלב ס"ק ב

(כ) מצטרפים - מיהו אם אין בפסולים ד' לא אמרינן שיהא חשוב כסתום מחמת לבוד דלא אמרינן לבוד להחמיר [טור]:

כשאפשר המשנ"ב חשש לשיטת הב"ח והתיר לכתחילה רק באופן שסכך כשר חוצה את האויר. ובכל אופן כשהסכך מונח בין הקורות הפסולים מותר

37. משנה ברורה סימן תרכו ס"ק יז

אכן כדי לצאת ידי כל הספיקות יראה שיהיה ריוח בין העצים הדקים בין אחד לחבירו כשיעור ג' טפחים שעה"צ כג. לחוש בזה לדעת הב"ח משום חשש לבוד.

כל זה דוקא כשעושה סוכה למטה תחת הגג אבל אם מסכך ע"ג הלאטע"ש אף על פי שהן סמוכין זה לזה בפחות משלשה טפחים הרי זו כשרה ואין אומרים כאן לבוד שיצטרפו כל העצים ויהיו נחשבים כעץ אחד רחב מסכך הפסול יותר מד"ט שהוא פוסל הסוכה כמבואר בסימן תרל"ב כיון שסכך כשר מונח ביניהם אין מצטרפין (ונחלקו הפוסקים האם הסכך הכשר שעל הלאטע"ש נפסל בגלל הלאטע"ש או מכשיר אותו. ובסה"ס מה ה. כתב שנראה בדעת המשנ"ב להקל בדיעבד והחזו"א מחמיר)

מרפסת שיש בגגה סכך פסול כגון רשת ברזל צפופה:

- אם עובי הברזלים מצטרף לארבעה טפחים יש להחמיר גמ לשיטת השו"ע.

- אם עובי הברזלים אינו מצטרף לארבעה טפחים, לשיטת המשנ"ב נכון לחוש להחמיר לכתחילה.

הנחת סכך כשר על קירוי פרגולה פסולה

לגבי סוכה שתחת אילן נוקטים שהסכך הכשר שתחת ענפי האילן נפסל מכח האילן, אמנם מועיל עירוב ענפי האילן בסכך הכשר

38. שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרכו סעיף א

(אין לעשות סוכה תחת בית או אילן); והעושה סוכתו תחת האילן, יש אומרים... (שאם הסכך לא צריך לאילן כשרה) וי"א שאפילו אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא האילן, והאילן חמתו מרובה מצלתו, אם ענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר פסולה בין שהאילן קודם בין שהסוכה קדמה, כיון שענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר. (כלומר שהסכך הכשר נפסל מכח הסכך הפסול שעליו)

הגה: מיהו אם השפיל הענפים למטה ועירבן עם הסכך, שאינן ניכרין, בטליו והסוכה כשרה (כשהיה הסכך הכשר מרובה על הפסול) (הרא"ש והר"ן);

וכן אם הניח סכך הכשר על סכך הפסול, מקרי עירוב, וכשר (מרדכי פ"ק דסוכה).

39. משנה ברורה סימן תרכו ס"ק ח

(ח) שאינן ניכרין - ואם היה צילתה מרובה מחמתה אפילו היו ניכרים או היו מונחים זה ע"ג זה ממש שרי כיון שהם מרובים מסכך האילן (מג"א ד) ויש חולקין ע"ז (חמד משה וכן דעת החזו"א):

40. נידונים נוספים בפרגולות

- מעמיד
- אויר קטן לכל אורך הסוכה
- לבוד בג' דפנות

הרמ"א כתב ע"פ הגה"מ שכוונת המשנה לאסור הקדמת עשיית הסכך לדפנות

הגה: ואין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות; ואם עשה טפח סמוך לסכך, מותר לסכך קודם שיעשה שאר הדפנות, כמו בחוטט בגדיש. (הגהות מיימוני פ"ה).

המשנ"ב נוטה לאסור בדין זה גם בדיעבד

32. משנה ברורה סימן תרלה ס"ק י

(י) הדפנות - ובדיעבד אם עשה קודם הב"ח מכשיר והרבה אחרונים חולקין עליו ודעתם דאף בדיעבד פסול:

פוסקי ספרד נטו להקל בדיעבד בדין הקדמת הסכך לדפנות

33. ברכי יוסף אורח חיים סימן תרלה ס"ק ב

ב. הגה. ואין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות וכו'. הרב ב"ח כתב בדיעבד כשרה, והשיג על הרב הלבוש דפסל. והרב ט"ז (ס"ק ד) האריך ודחה דברי חמיו, והעלה דאף בדיעבד פסולה מן התורה. עש"ב.

והמעייין יראה דאין ראיותיו מכריעות. והעיקר כדברי הרב ב"ח. ומסתיון לזוהר לכתחילה במילתא חדתא אשר איננה בשום פוסק אלא בהגמ"י (פ"ה אות מ), וגם מרן לא העלה על שלחנו סברא זו אפ"ל לכתחילה. ובהא תיסקי לן להחמיר ולהזהר לכתחילה. אבל בדיעבד כשרה. ותו דאעיקרא מרה דשמעתא הגמ"י לכתחילה קאמר, כמו שדקדק הרב ב"ח. וגם הרב שיירי מסכים הולך עם הרב ב"ח. וכן עיקר. (וכ"כ בחזו"ע רלה להתיר בדיעבד)

חלק ב' - שימוש בסכך כשר כאשר קירוי הפרגולה פסול

סוכה שתחת פרגולה פסולה

לבוד בקורות פסולות בסכך

הטור מביא בשם הרא"ש שיש לחוש ששני סככים פסולים שיש ביניהם מרחק קצר מ' טפחים מצטרפים יחד להחשב סכך פסול של ד' טפחים. אמנם בכל אופן לא נותנים לאויר דין סכך פסול לצרף שיעורו לשיעור הפסול

34. טור אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלב

ואם יש סכך פסול ב' טפחים ועוד סכך פסול ב' טפחים ואויר פחות מג' מפסיק ביניהם כתב א"א הרא"ש ז"ל יש להסתפק אם ב' הפסולים מצטרפין לפסול הסוכה מי אמרינן כיון דאויר מפסיק ביניהם לא מצטרפין א"ד כיון דאין באויר ג' מצטרפין

ומיהו אם אין בפסולים ד' ואויר פחות מג"ט מפסיק בהא ודאי אין האויר משלימו לד' שנאמר שיהא חשוב כסתום מחמת לבוד דלא אמרינן לבוד להחמיר:

השו"ע תרלב ד פסק כטור. וכתב המשנ"ב (ט): ולכן אם אפשר לתקן יתקן ואם א"א לתקן ואין לו סוכה אחרת ישב בה ולא יברך דספק ברכות להקל:

הב"ח החמיר (ולענין סוכה שנעשית תחת סכך פסול) שאומרים לבוד לחומרא לצרף את האויר שבין הסכך הפסול לשיעור הסכך המוסל.

35. ב"ח אורח חיים סימן תרכו

ולענין הלכה יראה בעיני להחמיר באיסור דאורייתא שאין לסכך תחת הלט"ש אלא אם כן כמו בסוכות שלנו שאין בהן אויר כלל כמו שכתב רבינו או לסכך על גבי הלט"ש כמ"ש בסמ"ק ובתנאי שלא יהא בין הלט"ש פחות משלשה דאז הן כלבודין ונעשו כולן כדף אחד ואין הסכך הכשר רבה עליו ומבטלו כיון שהלט"ש ניכרין ועומדין כל אחד בפני עצמו: